

LIETUVIŠKO GENO PUOSELĖTOJA

Živilė Symeonidis

Harvard University absolventė Nomeda Girnius yra puikus pavyzdys, kaip iš kartos į kartą perduodamas lietuviškasis genas. Su biomedicinos mokslų daktare N. Girnius kalbamės apie šeimos prioritetus, anksti įsižiebusį siekį kovoti už Tėvynę Lietuvą, vaikams perduotą patirtį bei savosios tautos kultūros pažinimą ir... sklandžiai lietuviškai kalbantį vyrą amerikietį.

– Miela Nomeda, jūsų tėveliai gimė DP stovyklose ir atvyko į JAV būdami maži. Dirbate intensyvią mokslinį darbą, o visus savaitgalius skiriate šeimai – puoselėjate lietuviybę ir jos šaknis: šeštadieniais vaikus vedate į Bostono lituanistinę mokyklėlę, o sekmadieniais dalyvaujate lietuviškose mišiose. Kas motyvuoja taip aktyviai įsitraukti į lietuvišką veiklą?

– Nuo vaikystės Lietuva bei tautiškumas buvo mūsų šeimos prioritetai. Būdama tik ketverių ar penkerių su tėvais važiuodavau į demonstracijas už Baltijos šalių laisvę, pavyzdžiui, į New York arba prie JAV prezidento vasarnamio (State of Maine). Vieną sykį teko vykti ir į Logano tarptautinį oro uostą (Boston) pasitikti Vytauto Landsbergio. Jis mane pasisodino ant kelių ir paklausė: „Ar moki lietuviškai?“ Aš jam atsakiau: „Žinoma!“

Prisimenu, kaip per žinių laidas stebėjome Sausio 13-osios įvykius. Nors gyvenau išeivijoje, mane supo Lietuvos įvykiai. Ši patirtis manyje įžiebė liepsną kovoti už savo Tėvynę, mat supratau, kad tai darančių nebus daug. Manau, tokia liepsna dabar motyvuoja ir mano vaikus.

– Ar galėtumėte įvardinti įsimintiniausią, su lietuviška veikla susijusį prisiminimą iš savo vaikystės?

– Turbūt didžiausią įspūdį paliko įvairios demonstracijos, nors mano atmintyje jos šiek tiek sumaišė. Tos demonstracijos dažnai drumstė mūsų šeimos rutiną. Atsimenu, kaip vieną žiemos naktį Bostone leidome vainiką į jūrą. Buvo žvarbu ir vėjuota, vėjas žarstė smėlį į akis, reikėjo toli eiti, buvau pavargusi. Taip pat atsimenu, kad labai ilgai teko važiuoti automobiliu į demonstraciją New York. Man, vaikui, buvo labai neįdomu taip ilgai važiuoti. Tačiau jau tada suvokiau, kad visi tie nepatogumai, nemalonios patirtys buvo mano auka Lietuvai. Dabar, jau man užaugus, labai juokingi atrodo tie išgyvenimai, jei lygintume juos su tuo, ką išgyveno mūsų tautiečiai Lietuvoje. Tačiau būdama mažutė nesuvokiau šios perspektyvos, tik ryžausi daryti tai, ką galiu.

– Kodėl jums taip svarbu, kad šeimoje būtų kalbama lietuviškai? Lietuvių kalbos išmokėte net savo vyrą amerikietį. Pasisalinkite šia nuostabia istorija.

– Augau būdama lietuvė, tad negaliu net įsivaizduoti, koks būtų gyvenimas šeimoje, kurioje lietuviškumas nebūtų visa ko ašis. Dar iki vedybų būsimam vyrui amerikiečiui pranešiau, kad kai susilauksime vaikų, su jais kalbėsiu lietuviškai. Išgyvendamas

dėl to, kad mama ir vaikai turės slaptą kalbą, kuria jam už akių kalbės, jis, jaunuolis iš Kansas, neturintis jokių ryšių su Lietuva, išmoko lietuvių kalbą, kad padėtų man auginti lietuviškai kalbančius ir skaitančius vaikus. Kai mano vyras Gabis pradėjo mokytis lietuviškai, įsigijome lietuvių kalbos vadovėlių ir susitarėme, kad tam tikru metu kalbėsime vien lietuviškai, kad ir jis išmokytų. Nuo to

laiko, kai susituokėme, mano mama su žentu kalba tik lietuviškai. (*Beje, Nomedos mama, Mirga Girnius, ir su savo anūkais kalba tik lietuviškai, skaito bei kuria jiems vaikiškas pasakėles*). Visa tai leido mano vyrui įgyti gerus lietuvių kalbos pagrindus. Tačiau kai gimė ir augo mūsų vaikai, jis pajuto, kad jo lietuvių kalbos žinios pagilėjo, pradėjo dar geriau kalbėti, nes su mažaisiais bendravo vien lietuviškai. Kalbėdamas su atžalomis jis kartojo daug posakių, taip praturtindamas savo žodyną ir kalbą. Kai prieš kelerius metus vykome į Lietuvą aplankyti giminių, šie stebėjosi, kad amerikietis geba taip laisvai lietuviškai susikalbėti.

Manau, kad ir vaikams lietuvių kalbos mokėjimas atveria duris į gilesnį kultūros, kurioje jie gimė ir augo, pažinimą. Maistas ir tautiniai šokiai yra pradžia. Įsitraukimas į lietuvių bendruomenę yra kita to pažinimo dalis. Tačiau lietuvių literatūrai, pasakoms, dainoms suprasti reikia lietuvių kalbos. O kai suprantai tą kultūrą, susipažįsti su tautos istorija, buvimas tos žmonių grupės dalimi tampa reikšmingas – norisi būti visaverčių lietuvių bendruomenės nariu. Tai praturtina gyvenimą.

– Kaip jums atrodo, kodėl verta puoselėti lietuviybę ir katalikybę, kodėl svarbu išlaikyti protėvių kultūrą ir ją perduoti savo vaikams?

– Mes esame lietuviai. Tai, kad gimiau Amerikoje, tėra atsitiktinumas. Taip įvyko tik dėl to, kad mano seneliai bėgo nuo Lietuvą puolančių sovietų. Jų tėvai ir kiti šeimos nariai buvo ištremti į Sibirą, ten ir mirė. Jei apleisčiau lietuviybę ir katalikybę, jausčiausi juos išdavusi.

Manau, kad mano seneliai, išvykę iš Tėvynės, tikėjosi į ją sugrįžti. Tačiau bėgant metams, jų šaknys Amerikoje tvirtėjo – čia užaugo jų vaikai, jie augino savo vaikus. Manau, todėl jie liko JAV, nebegrįžo į Lietuvą.

Nomeda Girniūtė su šeima

Nuotrauka iš asmeninio N. Girnius archyvo.